

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

6. Корчинський Ю. *Пісні з Львівщини. Пісенник / Запис та упорядкування.* – К.: Муз. Україна, 1988. – 446 с.
7. Корчинський Ю. *Українські народні пісні / Обробки для хору в супроводі баяна.* – К.: Муз. Україна, 1973. – 44 с.
8. Корчинський Ю. *Школярі ідуть. Твори для шкільних хорів / Упор. Гушоватий П., Кузик І.* – Дрогобич: Посвіт, 2011. – 56 с.
9. Краю-розмаю. *3 репертуару народного вокально-хореографічного ансамблю “Пролісок” Дрогобицького пединституту ім. І. Франка / Упор. Гушоватий П., Ковальчин С.* – Дрогобич: Відродження, 1997. – 99 с.
10. *Народний хор “Карпати”. Збірник хороших творів / Упор. Гушоватий П.* – Дрогобич: Відродження, 1998. – 92 с.
11. Сятецький К. *Маєстро Прикарпаття / Музика.* – К., 2003. – № 3. – С. 29.
12. *Творчість М.Леонтовича. Збірка статей / Упор. Золочевський В.* – К.: Муз. Україна, 1977. – 200 с.
13. *Українська хорова література. I випуск: Навч. посібник / Луговенко В., Ніколаєва Н.* – К.: Муз. Україна, 1985. – 62 с.
14. *Українська хорова література. II випуск: Навч. посібник / Андрос Н., Дженков В., Семененко Н., Тимошенко О.* – К.: Муз. Україна, 1986. – 136 с.
15. *Українські радянські пісні / Упор. Носов Л.* – К.: Вид-во Музфонду УРСР, 1954. – 71 с.
16. Фільц Б. *Хорові обробки українських народних пісень.* – К.: Наукова думка, 1965. – 135 с.
17. Юліан Корчинський: *життя і творчість. Нариси, спогади, дослідження / Упор. Радевич-Винницька Л.* – Дрогобич: Коло, 2003. – 86 с.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2012

УДК 37(09)

Станіслав Пономаревський, кандидат філологічних наук, доцент,

докторант Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України,
м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

У статті висвітлено напрями і форми сприяння освітньо-педагогічних установ України щодо розвитку українського шкільництва на теренах сучасної Російської Федерації. Виокремлено коло державних і громадських організацій, які працюють у напрямку ретрансляції освітнього досвіду національним учителям у Росії. Описано конкретні засоби такої ретрансляції.

Ключові слова: освіта, шкільництво, національний, педагогічний, досвід.

Літ. 4.

Актуальність проблеми. Незважаючи на усе зростаючий інтерес до прогностичних досліджень та перспективного планування у сфері педагогічної освіти як в Україні, так і у Російській Федерації, на сьогодні освітньо-педагогічна прогностика щодо функціонування національного шкільництва все ще не набула достатньо чіткого визначення і конкретного практичного втілення в обох країнах. Між тим, вона має істотне значення, оскільки від її змісту багато у чому залежить орієнтація усієї педагогічної діяльності у сучасних освітніх парадигмах. У зв'язку з цим відзначимо, що освітньо-педагогічна прогностика – це не спонтанний процес передбачення майбутнього на основі простої екстраполяції виявлених тенденцій, не механічно підсумовувана сукупність припущень і суб'єктивних думок, а пошуки організованої системи, спрямовані на отримання випереджувальної інформації щодо перспектив розвитку освітніх форм з метою формування

відповідної стратегії та прийняття оптимальних рішень у цій сфері. Цій проблемі присвячено нашу статтю.

Аналіз останніх публікацій. Перспективи сучасного розвитку української школи у Російській Федерації досліджували А. Боровик, В. Рудницька, Г. Сенченко. На російських теренах це намагалися з'ясувати В. Бабенко, В. Чумаченко, Л. Стенькова, М. Шапошніков, Л. Любчевський та інші. Однак, їх зацікавлення, як правило, обмежуються суто описовими підходами або епізодичними згадками у контексті соціологічних, історичних, статистичних досліджень. У результаті прогностика розвитку національної школи у Росії залишається маловивченою.

Метою даної статті є обґрунтування перспективних напрямків розвитку українського шкільництва на теренах російського освітнього простору.

Виклад основного матеріалу. Розуміння проблем прогностики розвитку українського

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

шкільництва у Росії як системи перспектив дозволяє здійснювати дослідження принаймні на кількох рівнях, які формують цю систему: на рівні держави; на рівні навчального закладу; на рівні особистості вчителя.

На рівні держави досягнення позитивної прогностики щодо перспектив розвитку національної освіти можливе лише при урахуванні інтересів соціальних замовників, у тому числі тих, які репрезентують зацікавлення національних меншин. Відкритість системи освіти та налагодження партнерських зв'язків держави з різними суб'єктами освітньої політики – громадськими інституціями, батьківською спільнотою, національним педагогічним закладом – дозволяють вирішувати освітні проблеми та забезпечити їх модернізацію. При цьому повинна бути вжитою та форма спілкування, яку прийнято називати “соціальним партнерством” і яка розуміється різноманітністю форм співробітництва при інтеграції мети, зацікавлень та можливостей усіх суб'єктів освітньої політики. У зв'язку з цим зрозуміло, що необхідна збалансована стратегія в освіті, яка потребує врахування як державних ініціатив, так і національних інтересів тих народів і етнічних груп, що проживають на території країни.

У сучасному освітньому полі України та Росії на рівні державних педагогічних інституцій відбувається пошук шляхів забезпечення багатонаціональної освіти з виокремленням нового соціокультурного типу особистості, який повинен формуватися в освітньому процесі при поєднанні загальнокультурного розвитку та збереженні суто національних традицій і ознак. Такі аспекти з царини полікультурної освіти у своєму різноманітті підходів відображені у роботах відомих педагогів-теоретиків Е.В. Бондаревської, В.П. Борисенкова, Є.П. Голобородько, О.В. Гукаленко, Н.Г. Ничкало, Г.Г. Філіпчука та інших. З урахуванням ідей цих досліджень незмінно приходимо до розуміння, що в умовах полікультурної освіти мають місце та діють постійні і чіткі антиномічні складові між:

- забезпеченням єдності освітнього простору у межах країни та наявністю у цьому просторі різноетнічних компонентів з власними освітніми інтересами;
- необхідністю засвоєння загальнонародської, загальнодержавної, регіональної культури, а разом з цим також рідноетнічного культурного змісту;
- необхідністю засвоєння мови країни проживання та одночасно рідної мови.

Позитивна прогностика у забезпеченні дієвості освіти у полікультурному просторі за цих умов вимагає безконфліктного подолання антиномічних

суперечностей шляхом консолідації усіх задіяних у даних процесах суб'єктів в їх прагненні наповнити освітній простір як освітніми цінностями країни проживання, так і ріднонаціональними ціннісними компонентами. Провідним зацікавленим суб'єктом таких процесів повинна виступити саме держава.

Крім вираженої загальної політики сприяння держави у контексті полікультурного простору, на перспективний характер розвитку національної освіти та школи суттєвий вплив може бути здійснений через прийняття владою компромісних юридичних рішень – законів і нормативно-правових актів. Саме цей чинник, наприклад, був врахований українськими піонерами у Канаді, які використали у 1897 році новий закон (угоду Грінвей-Лорьє), що дозволив уживати рідну мову у шкільному навчанні поруч з англійською. Щодо українців у Росії, то перспективне значення для розвитку національних громад, а разом з ними і національного шкільництва мав прийнятий у 1996 році Федеральний закон “Про національно-культурні автономії”, який надав достатніх правових підстав ініціювати створення освітніх закладів з рідномовним навчанням і вимагати від органів влади – суб'єктів Російської Федерації – їх повноцінної і різновекторної матеріальної підтримки. Разом з тим, як засвідчує практика, навіть наявність необхідних законів не завжди виступає запорукою їх дієвого виконання. У системі російських юридичних законів і норм, що передбачають звертання до проблем забезпечення українського шкільництва, існують істотні прогалини, без заповнення яких неможливо говорити про сприятливі прогнози та перспективи розвитку національної освіти та школи. Однією з них виступає відсутність у вертикалі влади Російської Федерації відповідного дієвого координаційного центру з вирішення проблем національної освіти. Разом з тим, у 20 – 30-х роках ХХ століття у ході проведення у РРФСР українізаційних процесів, існувало чимало таких інституцій, наприклад, активно і продуктивно функціонували Рада національних меншин (Раднацмен) Наркомосвіти РРФСР, у тому числі Центральне Українське Бюро, яке опікувалося забезпеченням української освіти у центрі та регіонах, Народний комісаріат у справах національностей, Відділ національностей ВЦВК, інститути уповноважених по роботі серед національних меншин при губ – і крайвиконкомах, інспектори губернських відділів народної освіти, у структурі РКП(б) діяв підвідділ національностей, а у губернських комітетах партії – відділи національностей.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

Сьогодні дехто з педагогів, які вивчають особливості освітніх процесів у східній діаспорі, переконані, що координаційні функції, особливо стосовно розвитку українського шкільництва у Російській Федерації, повинні бути покладені на державу Україну, на ті або інші громадські інституції, на окремі державні установи або ж забезпечені спільними зусиллями громадських і державних закладів нашої країни. Так І. Ключковська з Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету "Львівська політехніка", зазначає: "На нашу думку, необхідно координувати роботу провідних установ, створити їх асоціацію під патронатом Інституту українознавства МОН України. Адже саме тут створено концепцію українознавства – науки як цілісної системи знань про Україну та світове українство, головною метою якої є: на основі наукового пошуку пізнати феномен України, створити її цілісний образ в історичному, часовому, просторовому, міжнародно-геополітичному, культурному і цивілізаційному вимірах..., саме в Україні є спільні витоки, тут серце і душа всього, що пов'язане з українством. Це дасть можливість не лише зміцнити позиції цих установ за кордоном, але і спільно дослідити закономірності, форми, наслідки, перспективи еволюції українського етносу. Вважаючи, що роль держави у питанні стосунків з українською діаспорою є незаперечною, необхідно також надолжити на значенні громадських організацій, які фактично впродовж останнього десятиріччя поклали на себе її обов'язки, забезпечуючи координацію діяльності структур в Україні і поза нею... Вважаємо, що для позитивного результату співпраці з діаспорою необхідним є поєднання зусиль державних структур і громадських при домінуючій ролі держави, і тільки результативність цих взаємин буде оптимальною для розробки та реалізації стратегії співпраці України та світового українства в освітній галузі" [4]. Очевидна хибність таких підходів полягає у спробах перекласти правові зобов'язання Російської держави щодо дотримання освітніх свобод громадян українського походження на Україну, її державні та громадські інститути, зацікавлені у забезпеченні прав української меншини у Росії на національну освіту та школу.

Іншою проблемою, що потребує нагального розв'язання на рівні правового поля Російської Федерації, постає необхідність розроблення державної концепції розвитку української освіти із зазначенням змісту та пріоритетів освітніх процесів, правових, компетентнісних і економічних засад, підготовки учительських кадрів, шкільних

та інших моделей практичного забезпечення національної освіти. Відсутність такої концепції у контексті загальної стратегії Міністерства освіти і науки Росії ґрунтовно гальмує процеси становлення національної школи у країні.

Звертання до прогностичних досліджень *на рівні діяльності українського навчального закладу (школи) в освітньому середовищі Російської Федерації*, ускладнюється тим, що йдеться про особливий тип школи з національним компонентом, яка до того ж функціонує у полікультурному просторі. Отож, у основі функціонування такої школи повинні бути втіленими кілька методологічних принципів:

- відкритості і толерантності – функціонування закладу в активній співпраці з різними соціокультурними об'єктами, у тому числі і державою;

- релігійної терпимості та здатності до міжкультурного діалогу;

- формування вміння подолання етнічних стереотипів;

- поєднання інтересів національної школи з ідеалами національної громади, тісний зв'язок і взаєморозуміння між ними;

- рівноцінності усіх видів педагогічної діяльності – національного навчання, національного виховання, трудової та культурно-мистецької підготовки, соціальної роботи з дітьми, психологічної та адаптаційної допомоги.

Внесення у життя цих принципів в умовах сучасної української школи вимагає відповідного кадрового забезпечення. Разом з цим, освітні вимоги сьогодення потребують деяких змін і у стратегії розвитку шкільництва, а саме:

1. Українська школа повинна прагнути транслювати своїм вихованцям освіту, яка враховує як стандарти сучасних світових вимог, особливості новітніх освітніх парадигм, так і національні пріоритети найвищого гатунку. Постійний моніторинг інновацій – необхідна складова української закордонної школи нашого часу.

2. Українська школа орієнтує своє навчання на основні цінності української культури, хоча й у контексті культури держави мешкання та загальнолюдської культури.

3. Українська школа (недільна, гуртки, курси) при включенні до процесу навчання релігійної складової транслює особливості віровчення різних конфесій, не надаючи пріоритетів жодній з них.

4. Українська школа покликана сформувати у своїх вихованців почуття національної гідності, патріотизму, вкоріненості у вітчизняну історію та культуру.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

Крім стратегічних цілей необхідно мати на увазі і тактичні освітні завдання:

1. Підготовка та використання програм, навчальних посібників, хрестоматій, іншого навчально-методичного забезпечення повинні відповідати основним цілям національної школи.

2. Підготовка педагогів повинна відповідати вимогам, за якими учитель здатний реалізувати процес навчання за високими стандартами української школи і виступати ревним носієм національної самосвідомості.

3. Здійснення контактів із батьками та членами громади, які зацікавлені та поділяють принципи роботи української школи, повинно стати постійним принципом.

4. Неодмінними формами єдності цілей і завдань у рамках українського закордонного освітнього простору повинні стати конференції, семінари, зустрічі з обміну досвідом роботи національних шкіл і видання відповідних матеріалів.

5. Започаткування у перспективі асоціацій учителів і учнів українських шкіл Росії.

Сьогодні у Російській Федерації існує досвід створення українських шкіл різних типів у ряді регіонів країни. Їх становлення відбувається зі значними труднощами, котрі залежать від цілого ряду причин. Крім того, досить складними постають прогностичні інтерпретації стосовно організації у Росії державних україномовних загальноосвітніх шкіл. Зокрема, численні дискусії серед державних і національних організацій, окремих осіб викликані спробами започаткування таких українських закладів у Москві. Так, Галина Лісна, президент Російської асоціації українців, вважає, що відкриття повно форматної загальноосвітньої школи з викладанням усіх предметів українською мовою у російській столиці виступає неперспективним через низку об'єктивних обставин. На її думку, “у рамках величезної Москви існує проблема, щоб просто привезти дитину до школи, розташовану у віддаленому від місця проживання районі. Друга, не менш важлива причина – питання, куди піде дитина, якщо вона усі предмети у школі буде вивчати українською мовою? Сама українська діаспора повинна не просто висловлювати бажання давати дітям освіту рідною мовою, але і підкріплювати його реальними діями. Для початку потрібно з'ясувати, скільки дітей готові піти у таку школу” [3]. Формальною перешкодою, – розмірковує Г. Лісна, – також є і російські законодавчо встановлені стандарти, які передбачають можливість відкриття “іноземних” шкіл лише з чотирма мовами викладання –

англійською, французькою, німецькою та іспанською. Щоб до цього переліку потрапила й українська, у країні має утворитися певний попит на викладання цією мовою. “У влади немає ніякого бажання обмежувати українську мову. Але ми живемо у суспільстві, де дуже багато чого залежить від потреб тієї чи іншої послуги, у тому числі й у сфері освіти. Наприклад, є потреба у російській мові у школах, розташованих на території країн СНД. Батьки бачать перспективу вивчення цієї мови для своїх дітей – вступ до російських вишів. Коли з українською мовою буде така ж ситуація, то з'явиться і потреба у подібних школах у Росії”, – наголошує заступник голови Федерального агентства зі справ СНД, співвітчизників за кордоном та міжнародної гуманітарної співпраці (Росспівробітництво) Російської Федерації Ігор Морозов [Там само].

Інша думка, висловлена українським активістом у Росії Андрієм Бондаренком, теж торкається потенційних напрямків організації національної школи у Москві: “не зрозуміло, якою має бути державна українська школа... Бо одним батькам – тим, хто бачить свою перспективу в Україні, робітникам Посольства України для своїх діточок, треба було, щоб викладалася програма, яка повністю співпадає з програмою України. Ці діти тут, у Москві, тимчасово, а тому їм потрібно не відстати від своїх однолітків в Україні. Другим, змішаним російсько-українським родинам, треба, щоб була програма московської освіти, але з поглибленим вивченням ряду предметів на українській мові. Їхні діти будуть навчатися у московських вищих учбових закладах, але хочеться, щоб вони не відривалися від свого коріння. Третім, потрібна тільки українська недільна школа” [1]. Очевидно, саме невизначеність структури та функцій майбутньої української школи, побудованої на державній основі, привела до ситуації, коли така навчальна установа до цього часу так і не змогла виникнути у російській столиці, у той час як у регіонах українська шкільна справа розвивається більш успішно. У зв'язку з цим також виникає питання: чи варто прагнути до створення українських шкіл у Росії масовими? Сучасна національна школа повинна, швидше за все, бути цілком добровільною, певною мірою експериментальною, особливо щодо вибору методів і форм навчальної роботи, а цілі, завдання та програма школи мають бути різноманітними, адаптованими до потреб і побажань учнів, а, крім того, добре відомими як школярам, так і батькам.

Для діаспори гарним прикладом саме такого закладу (і поки що єдиним такого типу) виступає організована в Україні з березня 2007 року ЗОШ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА У РОСІЇ

Міжнародна українська школа – інституція новітнього різновиду, де навчається більше 300 українських школярів-екстернів з 60 держав світу, у тому числі також із Російської Федерації, переважно за індивідуальними навчальними планами. Школа здійснює підготовку до атестації екстернів за такими двома формами:

- індивідуально – самостійно за індивідуальними навчальними планами під керівництвом учителів Міжнародної української школи;

- груповою – у складі закордонного українського навчального закладу, де вивчаються українознавчі дисципліни за допомогою учителів закордонної школи.

Для організації навчального процесу Міжнародною школою розробляються індивідуальні робочі навчальні плани та графіки з урахуванням особливостей дітей, їх здібностей, потреб, країни мешкання. Навчання здійснюється у дистанційній формі з використанням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, із залученням блокових завдань, відео та очних лекцій, практичних і лабораторних робіт, консультацій, контрольних завдань тощо.

В умовах розвитку сучасної української школи у Росії надзвичайного значення набуває вирішення проблем *підготовки учительських кадрів і формування професійних вимог до педагогів*. Сьогодення вимагає рішучого оновлення системи фахової підготовки учителя у бік усвідомлення ним своєї професійної відповідальності, коли педагог виступає особою, яка не лише здатна інформувати, але й активно впливати на духовно-освітній розвиток тих, кого навчає та виховує. Домінантою у контексті новітньої освітньої парадигми початку XXI століття постає підготовка талановитої особистості – учителя-творця, учителя-вихователя, учителя-патріота, спроможного вийти за межі навчального предмету, стати для учнів своєрідним носієм і ретранслятором світових та національних цінностей.

Сучасна модернізація учителя вбачається неможливою без застосування компетентного підходу, який, за влучною характеристикою академіка І.А. Зязюна, репрезентує систему визначення мети, добору змісту, організаційного і технологічного забезпечення процесу підготовки вчителя на основі виокремлення спеціальних, загальних і ключових компетенцій, що гарантують високий рівень і результативність професійно-педагогічної діяльності педагога, а також сформовану у процесі учіння і розвинену у ході професійної діяльності інтегративну якість педагога, утворену системою ключових,

загальних і спеціальних компетенцій, які є сукупністю професійно значущих властивостей і забезпечують успішну реалізацію педагогічної діяльності [2, 14].

У основу компетентного підходу повинні бути закладені засади формування ціннісних орієнтирів майбутнього фахівця щодо професійної діяльності. Компетентнісний підхід зумовлює позитивний вплив на розвиток інноваційних процесів у системі педагогічної освіти загалом, вносить суттєві корективи до організації процесів підготовки учителя, дозволяє сформулювати таку модель фахівця, яка виявляється затребуваною суб'єктами педагогічної освіти та сучасним соціумом.

Компетентнісний підхід у сучасній педагогічній освіті набуває популярності та практичного використання як в Україні, так і на теренах Російської Федерації. Так, наприклад, російська державна Стратегія модернізації освіти XXI століття визначає, що в основу оновленого змісту загальної шкільної освіти будуть покладені “ключові” (соціально-правова, когнітивна, комунікативна, інформаційна) компетентності. Відповідна методологічна база буде закладена і до структури вищої педагогічної освіти, пов'язаної з підготовкою учительських кадрів. Однак сучасний пересічний педагог, який здійснює освітню діяльність в українських школах російських регіонів, як правило, позбавлений своєчасної інформації про педагогічні методологічні інновації, про результати фахових дискусій щодо шляхів і проблем модернізації освіти тощо. У цьому плані для учительства національних шкіл вкрай важливим постає питання необхідності організації професійних стажувань як засобів фахового удосконалення та опанування майстерністю педагогічної справи в умовах сучасного інформаційного суспільства. На жаль, система підвищення кваліфікації педагогічних працівників, яка діє сьогодні у Росії, не передбачає такої можливості для багатьох національних учителів, у тому числі українських шкіл. Педагогічні працівники для опанування теоретичних курсів та проходження профільних стажувальних практик часто-густо змушені звертатися до закордонних центрів розвитку українознавства або центрів педагогічної теорії та українознавчих студій в Україні. Але фахівці цих установ недостатньо, як правило, ознайомлені зі специфікою викладання україністики у національних школах Росії, що стимулює необхідність створення центрів організації учительських стажувань безпосередньо в освітньому просторі Російської Федерації.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Вірогідно, такі центри могли б функціонувати при вищих навчальних закладах, у яких наявні і працюють українознавчі осередки, студії чи центри: Московському державному лінгвістичному університеті, Філіалі Московського державного гуманітарного університету в Уфі, Краснодарському державному університеті культури і мистецтв, Московському державному інституті міжнародних відносин, Саратовському державному університеті, Белгородському державному університеті, Волгоградському педагогічному університеті, Воронежському державному університеті, Іванівському державному університеті, Томському державному педагогічному університеті, Новосибірському державному педагогічному університеті. У цих установах наявні пристосована матеріальна база, висококваліфіковані педагогічні працівники, розробляються та використовуються сучасні методики викладання, однак для організації стажувань учителів національних шкіл усе ж необхідними умовами постають зацікавленість і підтримка з боку державної та регіональної влади.

Висновки. Отже, прогностичні тенденції українського шкільництва у Росії безпосередньо пов'язані з наявністю можливостей для розвитку національних навчальних закладів, забезпечення та підвищення рівня професійної підготовки

вчителів, залежать від розуміння освітніх ініціатив з боку органів державного управління. Феномен національного шкільництва у російському освітньому просторі складний та неординарний, перебуває на стадії становлення та пошуків найбільш оптимального шляху у непростому полікультурному та поліосвітньому середовищі, намагаючись розвивати свої організаційні, методологічні, педагогічно-фахові, кадрові складові.

1. Бондаренко А. Про "подвиг" міністра Андрія Фурсенка [Електронний ресурс] / Андрій Бондаренко // Кобза: Українці Росії [освіта]. – Режим доступу до ст.: <http://kobza.com.ua/content/-blogcategory/52/87/>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.

2. Зязюн І.А. Учитель у вимірах епох і цивілізацій / І.А. Зязюн // Мистецтво та освіта. – 2008. – № 3. – С. 9 – 15.

3. Кляхін Д. Відкрити українську школу в Москві неможливо – експерти [Електронний ресурс] / Д. Кляхін // Голос UA: інформаційна агенція. – Режим доступу до ст.: <http://www.golosua.com/main/articles/politika/563>. – Загол. з екрану. – Мова укр.

4. Освіта українського зарубіжжя як фактор збереження етнонаціональної ідентичності [Електронний ресурс] // Думка. – Режим доступу до статті: <http://pressaukr.narod.ru/dumka.htm>. – Заголовок з екрану. – Мова укр.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2012

УДК 796.5(477)

Любов Малик, кандидат економічних наук, доцент

Національного лісотехнічного університету України

РОЛЬ ТА МІСЦЕ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ІНДУСТРІЇ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

У статті висвітлено аспекти становлення та розвитку туристичної індустрії в Карпатському регіоні досліджується важливість туристичної галузі в народногосподарському комплексі.

Ключові слова: рекреаційна індустрія, Карпатський регіон, туристичний потенціал.

Табл. 3. Рис. 1. Літ. 17.

Актуальність проблеми. Створений у регіоні виробничий потенціал, його структура і ефективність є прямим результатом реалізації економічної політики командно-адміністративної економіки в Західних областях України. За рахунок екстенсивного нарощування виробничих потужностей, у першу чергу у природо експлуатуючих галузях, благодатний край був активно перетворений на сировинний додаток імперії, автором дана проблема досліджувалася і показано в роботі "Економіка та організація формування маркетингової туристичної індустрії" [15].

Як відзначає автор М.П. Сальська [16], сучасна наука виділяє у повсякденному вживанні подорож або туризм, дві пов'язані між собою, але принципово різні сфери, а саме: туристичний рух і туристичну індустрію.

Підготовка майбутніх вчителів у вищих навчальних закладах до туристично-рекреаційної індустрії в конкурентній ринковій економіці вимагає сили розуму як прояву здібностей до формування професійних компетентностей туристичного бізнесу, вироблення високого рівня професіоналізму, формуючи загальну ерудицію професійних компетентностей туристичної індустрії.